

Izhaja trikrat na teden, in sicer v torek, četrtek in soboto ob 4. uri popoldne ter stane po pošti dnevno ali v Gorici na dom pošiljana:

vse leto 15 K
3/4 10 "
1/2 5 "

Posamične številke stanejo 10 vin.

„SOČA“ ima naslednje izredne priloge: Ob novem letu „Kazipot po Goriškem in Gradiškanskem“ in „Kazipot po Ljubljani in krajskih mestih“, dalje dva krat v letu „Vozni reč železnice, parnikov in poštne vez“.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici št. 7 I. nadstr. v »Goriški Tiskarni« A. Gabršček. Na naročila brez dopolne naročnine se ne oziramo. Oglasi in poslanice se računajo po Petit-vrstah: tiskano 1-krat 16 v, 2-krat 14 v, 3-krat 12 v vsake vrste. Večkrat po dogodbi. Večje drke po prostoru. — Reklame in spisi v uredniškem delu 30 v vrsta. Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

SOČA

»Vse za narod, svobodo in napredek!« Dr. K. Lavrič.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

— Telefon št. 83. —

»Gor. Tiskarna« A. Gabršček (odgov. J. Fabčič) tiska in zal.

Zborovanje

„Zaveze avstr. jugoslovanskih učit. društev“
v Gorici.

V nedeljo.

To zborovanje se je vršilo v nedeljo in ponedeljek. Učitelji in učiteljice z raznih strani slovenske domovine so prihajali v Gorico v soboto zvečer ter v nedeljo dopoldne.

Upravni odbor, ki je došel v nedeljo dopoldne, je sprejela delegacija pripravljalec odbora, kateremu je bil na čelu goriški okrajni šolski nadzornik Fr. Finšger. Nagovoril je odbor nadučitelj Fr. Bajt.

Po programu je bila v nedeljo dopoldne seja upravnega odbora „pri Jeleni“, popoldne pa zborovanje delegacije v Čitalniški dvorani. Otvoril je zborovanje predsednik Jelenc, v imenu goriškega učiteljstva pa je pozdravil delegacijo štandreski nadučitelj L. Furlani. Delegatov in delegatij je bila dvorana polna. Zborovanje je trajalo do večera. Upravitelj „Učit. tovariš“ je povedal, da je pri listu precejšen deficit, ki se pa kmalu pokrije, kakor hitro stori vsak svojo dolžnost. Na predlog E. Gangla se je sklenilo, da ostane list tak, kakoršen je sedaj. Stanje listov „prototnik“ „Zvonček“ in „Domače ognjišče“ je povoljno. Na tem zborovanju je prečital Silvester svoje lepo in obširno poročilo „Narodno-napredno učiteljstvo in klerikalizem“, v katerem je navedel tudi svoje lastne izkušnje. To poročilo je bilo citano na tem zborovanju radi tega, da ne bi bilo predolgo glavno zborovanje. Omenjamo pa, da bi bilo mnogo Goričanov rado slišalo prav ta referat na glavnem zborovanju.

V nedeljo zvečer je bil koncert „pri Jeleni“. Vsi prostori so bili zasedeni, nabito polno je bilo „pri Jeleni“. Prišlo je na koncert tudi mnogo meščanstva. Koncert se je vršil po objavljenem vspehdu v splošno zadovoljnost, pesem „Nazaj v planinski raj“ so morali ponoviti. Vodil je petje kanalski nadučitelj Vrč. Ves čas je vladalo animirano raz-

položenje med občinstvom. Po koncertu se je še malo zaplesalo, na kar so se razšli v svoja stanovanja.

V ponedeljek.

Živahno je bilo dopoldne pred 10. uro pred „Trgovskim Domom“. Zbirali so se učitelji in učiteljice h glavnemu zborovanju, katero je pričelo ob 10¹/₂. Poprej se je zborovalo društvo „Samopomoč“. Dvorana v „Trgovskem domu“ je kazala pestro sliko, lepo so se razvrstili v dvorani in po galeriji. Šteli smo 500 oseb.

Predsednik „Zaveze“, zaslužni Jelenc, otvori zborovanje. Po splošnih društvenih navadah bi moral govoriti slaynostni govor, ali ker živimo v hudih časih za narodno-napredno učiteljstvo, je opustil slaynostni govor ter se bavil s sedanjim položajem. Od početka nove šole ni bil položaj tako opasen kakor sedaj. Vse reakcionarne stranke so se lotile boja proti učiteljstvu. Organizirajo mladino, hujskajo zoper učiteljstvo. Napadi so vehementni. Govornik se čudi, kako more vlada mirno gledati tako hujskanje. Kaj naj stori učiteljstvo nasproti temu hujskanju? Ne bomo gledali mirno tega hujskanja. V delu je naš spas. Na delo med mladino, šolo zapuščajočo. Povejmo mladini, kdo je Terseglav, ki neti razpor med mladino in učiteljstvom. Boj bomo dobojevali častno in dostojno, če bomo edini, složni v načelnih vprašanjih. Značajnost povzdiguje ugled. Vsi omahljivci nas zapuste; le značajni možje naj bodo v naših vrstah. Naši upi se gotovo uresničijo. Sursum corda! Organizacija kaže bodočnost. V Pragi je organizacija, ki šteje 25.000 svobodomiselnih učiteljev, to je armada, ki se ne umakne. Pomošni smemo biti, da je tudi naša „Zaveza“ član te organizacije. Nato pozdravlja najiskrenejše v toplih besedah vse mile goste, ki so počastili skupščino, posebno poslance Gabrščeka, dr. Frankota in Jos. Štreklja, ki so živahno aklamirani. Predsednik pozdravi in konstatuje, da so navzroči vsi primorski slov. okrajni šolski nadzorniki. Omenja to s posebnim veseljem, ker se drugodi ogibajo zborovanj „Zaveze“. Med učiteljstvom je vzbudilo to prave salve odobravanja. Ploskanje

se kar ni hotelo poleti. — Predsednikov govor je bil lep, dostojen, umerjen pa odkrit glasnik užaljene učiteljske duše radi klerikalnih manevrov, ki hočejo v današnjih časih v prosvitljenem XX. veku kar uničiti šolo.

Predsednik je pozdravil na to profesorja dr. Ozvalda. Pozdravil je tudi zastopnika „Adrije“ cand. iur. Cigoja, povdarja pri tem, da vsem, ki so počastili učiteljski shod, blize gorko srce za napredek našega naroda.

Predsednik Jelenc se je spominjal na to v vznešenih besedah cesarjevega jubileja. Odposlala se je brzojavka:

Njegovemu Veličanstvu cesarju Francu Jožefu Prvem

kabinetna pisarna, Dunaj.

Zaveza avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev pošilja od svojega zborovanja v Gorici pred prestol Vašega Veličanstva najudanejšo izjavo zvestobe in ljubezni.

Jelenc, predsednik.

Skupščina je na predsednikov poziv stoji zaklicala vladarju trikrat: Slava!

Živahno pozdravljen se je oglasil k besedi goriški okrajni šolski nadzornik Fr. Finšger: Častiti skupščinarji! V imenu pripravljalec odbora pozdravljam Vas iz dna srca, kakor pozdravlja brat brata, ki se po dolgem času snideta. Goričanom bleste oči, ko vidijo tako udeležbo, s ponosom rečem, da nismo zaostali. Današnje zborovanje je za ugled učiteljstva najboljši uspeh. Govori o smislu za stanovsko čast, o naraščanju našega naroda, povdarja, da učiteljstvo daje toliko in še več ljubezni svojemu narodu kakor svojemu stanu. Goriško učiteljstvo kliče Vam po meni: Bog Vas živi! — Lepe besede, govorene iz srca, so segle skupščinarjem v srca, in frenetičnega odobravanja kar ni bilo konca.

Profesor dr. Ozvald: Omenja, da so prišli od blizu in daleč na glavno skupščino, občuduje čudovito organizacijo, imenuje skupščino učiteljski parlament ter reče: Težak je boj in mnogo idealizma je treba, da se ne udajo stališča: kamorkoli, kakorkoli. Naj bodo uverjeni, da je za njimi mnogo čutečih src.

Uredništvo

se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadstr. Z urednikom je mogoč govoriti vsak dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dopoldne. Upravnništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v I. nadstr. na levo v tiskarni. Naročnino in cene se plačati locc Gorica. Dopolni naj se pošiljajo le uredništvu. Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravnistvu.

„PRIMOREC“ izhaja neodvisno od „Soče“ vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gld. 1'60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v naših knjigarnah in teh-le tobakarnah: Schwarz v Šolske ul., Jellersitz v Nunski ul., Ter. Leban na tekalšču Jos. Verdi, Peter Krebelj v Kapucinski ulici, I. Bajt v po kopalšču ulici, I. Matussi v ulici Formica, I. Hovašek v Korenski ulici št. 22; v Trstu v tobakarni Lavrentič na trgu della Caserma.

Pozdravlja skupščino odkritosrčno v imenu društva slovenskih profesorjev v Ljubljani.

Cand. iuris Cigoj pozdravi skupščino v imenu akadem. fer. društva „Adrije“. Izvaja med drugim, da važnost vsakega naroda je v tem, koliko je izobražen, omenja hud boj današnjih časov proti učiteljstvu, konstatira pa z radostjo, da imamo pri vzgoji mladine ljudi na svojem mestu. Izroča pozdrav akad. fer. društva „Adrije“.

V imenu „Zveze narodnih društev na Goriškem“ pozdravlja skupščino pismeno predsednik te zveze dr. Dinko Puc, rekoč med drugim, da učiteljstvo naj tvori jez proti reakciji.

V imenu „Zveze narodnih društev na Koroškem in Štajerskem“ pozdravlja skupščino predsednik nadučitelj Pesek. V hudem narodnem boju je edino pravo orožje izobrazba in zavednost. Citira Čeha Havlička, da naj bi se ne govorilo toliko o ljubezni do naroda, marveč naj bi se toliko več delalo iz ljubezni do naroda.

Predsednik prečita na to brzojavke: učiteljska zveza češka, hrvatski pedagoški zbor, župan Hribar, Trstenjak, Klobučar, Narodna stranka na Štajerskem, deželni poslanec Kováč iz Ajdovščine, Pribil, Schuster — so posleli pozdrave. — Predsednik pozdravi na to odvetnika dr. Tumo, ki je ravno med tem prišel v dvorano, kot starega znanca.

Med zborovanjem sta prišla v dvorano tudi deželna poslanka Obljubek in Savnik.

Vse navedene govore in brzojavke je spremljala skupščina z velikim odobravanjem.

Delegacija je postavila na dnevni red glavnega zborovanja dva referata: 1) Šola in kmetiško vprašanje. Poročevalec deželni poslanec Engelbert Gangl, urednik in realni učitelj v Idriji. 2) Regulacija učiteljskih plač. Poročevalec Anton Pesek, šolski voditelj v Napačljah na Štajerskem.

Burno pozdravljen nastopi E. Gangl ter čita glasno in lepo svoje temeljito sestavljeno poročilo, omenjajoč med drugim, da zlasti sedaj se je potreba baviti s tem vprašanjem še toliko bolj, ker hodijo po deželi krivi preroki, ki ščujejo ljudi proti šoli ter zlasti mladem izgubljati časa. Stopil sem v podzemeljski hodnik, ki je vodil do kleti, v katero se pride iz onodprtino. Dvignil sem z glavo vrata te odprtine; in dočim je Parry natiho zapahnil vrata sobe, sem mignil kralju, naj gre za menoj. Škoda, da ni hotel! Delo se je, kakor da mu je zopern tak beg. Toda Parry je sklenil roke ter ga prosil; tudi jaz sem ga prosil, naj ne zamudi take prilike. Slednjič se je odločil, da gre z menoj. K sreči sem šel jaz naprej, kralj je stopal nekaj korakov za mano; toda naenkrat se dvigne v podzemeljskem hodniku pred menoj nekaj kakor velika senca. Hotel sem zaklicati, da obvestim kralja, a bilo je že prepozno. Začutil sem udarec, kakor da se mi je sesula hiša na glavo, in zgrudil sem se nezavesten.

— Dober in pošten Anglež! zvesti služabnik! pravi Athos.

— Ko se mi je vrnila zavest, sem ležal na istem mestu. Vlekel sem se na dvorišče: kralj in njegova eskorta so že odšli. Rabil sem morda celo uro, da sem prišel z dvorišča do tu; toda zmanjkalo mi je moči, onesvestil sem se vdruči.

— In kako se počutite sedaj?

— Slabo, odvrne ranjenec.

— Ali moremo storiti kaj za vas? vpraša Athos.

— Pomagajte mi v posteljo; mislim, da mi to olajša bolečine.

— Ali imate koga, ki vam bo stregel?

— Moja žena je v Durhanu in se mora vsak hip pec vrniti. Toda no potrebujete li vi ničesa? ne želite ničesa?

(Dalje pride.)

Dvajset let pozneje.

Nadaljevanje

„Treh mušketirjev“.

Francoški spisal:

ALEXANDRE DUMAS.

(Dalje.)

— No, kaj je? vpraša d'Artagnan.

— Če je mrtev, odvrne Athos, ne more biti še dolgo, zakaj gorak je še. Toda ne, srce mu še bije. Hej, prijatelj!

Ranjenec vzdihne; d'Artagnan zajme z dlanjo vode ter mu jo pljuskne v obraz.

Človek odpre oči, hoče dvigniti glavo, a se zopet zgrudi.

Athos mu hoče nato dvigniti glavo na svoja kolena ter pri tem zapazi, da mu zeva rana nekoliko nad malimi možgani in da ima razklano črepinjo; kri mu je tekla curkoma iz rane.

Aramis pomoči priči v vodo ter mu ga pritisne na rano; sveža voda je spravila ranjenca zopet k zavesti, in zopet je odprl oči.

Začuden se je ozrl v te može, ki so ga milovali, kakor je bilo videti, in ki so mu skušali pomagati, kolikor je bilo v njihovi moči.

Med prijatelji ste, mu pravi Athos angleški, pomirite se le, in če ste dovolj močni, nam povejte, kaj se je zgodilo.

— Kralj, zašepče ranjenec, kralj je ujet.
— Ali ste ga videli? vpraša Aramis, tudi po angleško.

Ranjenec nič ne odgovori.

— Bodite brez skrbi, pravi Athos, mi smo zvesti sluge Nj. Veličanstva.

— Ali je to res, kar mi pravite? vpraša ranjenec.

— Na našo plemiško čast!

— Torej vam smem povedati?

— Povejto.

— Jaz sem brat Parry-ja, strežaja Nj. Veličanstva.

Athos in Aramis se domislita, da je Winter imenoval Parry-a onega lakaja, ki sta ga bila videla v hodniku kraljevega šotora.

— Poznamo ga, pravi Athos; nikdar se ni ganil od kralja!

— Da, tako je, pritrdi ranjenec. No torej; ko je Parry videl, da je kralj ujet, se je spomnil name; ko so prišli tod mimo hiše, je prosil v kraljevem imenu, naj se ustavijo. Prošnja mu je bila uslišana. Rekli so, da je kralj lačen; pripeljali so ga v sobo, kjer sem zdaj jaz, da bi kaj zavžil, in zastražili so vrata in okna. Parry je poznal to sobo, zakaj prišel me je večkrat obiskat, ko je bilo Nj. Veličanstvo v Newcastlu. Vedel je, da se nahaja v tej sobi odprtina, da vodi ta odprtina v klet in da se pride iz te kleti na vrt. Namignil mi je. Razumel sem ga. Toda brezdvomno so zapazili ta migljaj kraljevi stražniki, in postali so oprezni. Ker nisem vedel, da more kdo kaj slutiti, sem imel samo eno željo: rešiti kralja. Naredil sem se torej, kakor da grem ven po drva, misleč, da ne

dino zastrupljajo s sovraštvom proti šoli. V poročilu je bilo polno pomenljivih pasusov, tako n. primer, da naj bo med slovenskim ljudstvom vsaj toliko šolskih poslopij kolikor je cerkva. Razpravljaj je o pouku v kmetijstvu, o nadaljevalnih tečajih, o šletnem šolskem obisku, učiteljstvo želi, da bi ljudstvo ne le delalo in trpelo, ampak tudi živelo. Šola bodi za ljudstvo, šola ne sme biti uprežena v kako politično stranko. Šola se podemokratizuj! Šola bodi za vse, mati svojih otrokom.

Sprejele so se resolucije:

1. Učiteljstvo, zbrano na XX. skupščini, dne 7. septembra 1908. v Gorici, se izreka za obveznost šolskega obiskovanja v smislu § 21. dež. šol. zakona z dne 14. maja l. 1869. drž. zak. št. 62.

2. Učiteljstvo, zbrano na XX. skupščini, 7. septembra 1908. v Gorici, se izreka za reformo ljudskega šolstva v smislu potreb in koristi kmetiškega (delavskega) stanu.

3. Vodstvo Zaveze se pooblašča, da zbudi med deželinimi poslanci, ki so šoli prijazni in naklonjeni, zanimanje do sklepov današnjega zborovanja, ki so združeni v I. & II. predlogu. Ob enem naj se obrne do njih s prošnjo, da naj izkušajo udeleževati naše sklepe.

Oglasil se je k besedi ravnatelj „Zveze slovenskih zadrug“ Rožman. Ozira se na Ganglov referat, hvali učiteljstvo radi dela v zadrugi, potem pa omenja potrebo kmetških posojilnic po deželi. Apelira na sodelovanje, v vsaki občini naj se dviga tudi gospodarski dom. Zveza je pripravljena izvršiti vsa pripravljala dela, zahvaljuje učiteljstvo na dosedanjem delovanju ter prosi delovanja tudi za naprej. V imenu „Zveze“ zakliče zborovalcem: „Živio!“

Predsednik Jelenc se zahvali predgovorniku.

Nadučitelj Medvešek iz Sv. Križa omenja, da reforma šole je na dnevnem redu v celi domovini. Pred leti že so hoteli reformirati: 6 letna šola, polnuševni poduk. Prozoren je bil namen tistih reformatov. Pravi, da agrarci zahtevajo, naj se šola reformira tako, da bo gojila tudi kmetijstvo in ljubezen do rodne grude. Da vidi naš kmet napake šole, je jasno, reforme pa gredo počasi, zlasti za šolo. Glede nadaljevalnega tečaja (7. in 8. leto) pravi, da lahko odpade, ko bo osemletna obveznost v veljavi, drugače pa se držimo nadaljevalnega tečaja; nadaljevalni tečaj seže lahko tudi čez 14. leto, kjer je učitelj na mestu; izreče se za male nagrade od strani občin v ta namen.

Solkanski nadučitelj Bajt se izreče za trgovsko šolo v vsakem političnem okraju.

Na to so bili dani na glasovanje Ganglovi predlogi, ki so bili sprejeti.

Nastopi dr. Bogumil Vošnjak, ki pozdravlja zborovalce v imenu narodno-radikalnega dijaštva. Spočetka že, ko je nastalo narodno-radikalno dijaštvo, se je to obrnilo na učiteljstvo v svrhu sopomoči pri delovanju med ljudstvom. Tiste vezi med učiteljstvom in narodno-radikalnim dijaštvom naj obstojajo i naprej. Odobravanje.

Na to je prišel na vrsto zadnji referat: Regulacija učiteljskih plač. Poročevalec Pesek. Poročilo je bilo sicer jako dolgo, a skozi in skozi stvarno in interesantno. Šolski zakon v Avstriji, katerega imenujejo „er“, obstoji že 39 let, ali ta biser ima velike pomanjkljivosti. V učiteljstvu je beda doma, duhovnikom, uradnikom, služabnikom se višajo plače. Učnih močij je v Avstriji 53497, 4/5 teh ima plače manj nego 2000 K. Penzijo uživajo redki, ker jih prej pobere smrt. V vsakem „Učit. Tovariš“ je po več nekrologov. Ker na nočejo podpirati učiteljstva, morajo trčati pa na drug način, tako se je lani na Štajerskem izplačalo 20000 K za nadomeščanje učiteljev. Govornik se bavi s provizoričnimi leti, omenja glas agrarnega poslanca Stančka, ki se je tudi zavzel za zvišanje plač učiteljem, primerja 2 študenta, kateri eden je postal učitelj, drugi pa šol k vojakom ter vstopil potem v davčno službo, kako je šel slednji v pokoj kot davkar, ko je učitelju manjkalo še polno let do penzije; primerjal je uradniške in častniške plače ter fino ironiziral postopanje vlade v takih pogledih. Na to je zaklical: Vsi na krov zoper tako ostudno politiko! Tu je zavreščalo po

dvorani v znak, da se vse strinja z govornikovimi besedami.

Sprejele so se resolucije:

1. Učiteljstvo, zbrano na XX. skupščini 7. septembra v Gorici zahteva, da sklene državni zbor k § 55. dež. šol. zakona določbo, da naj bodo minimalni dohodki učiteljev jednaki dohodkom XI, X, IX. in VIII. činovnega razreda.

2. Uveljavi naj se Eppingerjev predlog glede saniranja financ s polovico stroškov v šolske namene.

3. Pozivlje se poslance, da se zavzamejo za to, da se te zahteve uresničijo.

4. Javnost in časopisje se naproša, da se zavzamejo za učiteljske zahteve.

Nadučitelj Medvešek se oglasi k referatu, rekoč: da naj se referat pošlje vsem časopisom ter naj se izda v brošuri in razširi med ljudstvo. Obvelja drugo. Na to je bilo k referatu nekaj debate, na kar so se sprejele resolucije, kakor tudi konačna resolucija, da se učiteljski zbor z ogorčenjem izreka proti krutemu preganjanju radi političnega delovanja. Sprejeto z velikanskim aplavzom.

Konec je bilo zborovanja.

Predsednik Jelenc se zahvali vsem za udeležbo ter povdarja potrebo edinosti v načelih in v postopanju.

Učiteljstvo je odšlo na bankete v razne hotele.

Potem pa je pohitelo na grob pesnika Gregorčiča na Vrsno.

VIII. kongres slovanskih časnikarjev v Ljubljani.

Prihod in otvoritev kongresa.

V torek in včeraj se je vršil v Ljubljani VIII. kongres slovanskih časnikarjev, ki je vospel v vsakem pogledu najbolje.

Največ časnikarjev je imelo priti v ponedeljek zvečer, prišli pa so v torek. Našli so se stari znanci ter se veselo pozdravljali, novi so se predstavljali.

Otvoril je kongres urednik praških „Narodnih listov“ Josip Holeček. Prisrčen je bil njegov pozdrav. Predsedstvo se je konstituiralo tako-le: Predsednik Josip Holeček; I. popredsednik dr. Gustav Gregorin, II. popredsednik dr. Antonin Rat, Slovaki („Narodne novine“); tajniki: Josip Vejvera („Narodni listi“), Rasto Pustoslemšek („Slovenski Narod“), Fr. Prokeš („Nova reforma“, poljska), Jan Hejret („Narodna politika“).

K besedi se je oglašil prvi ljubljanski župan Ivan Hribar, povdarja veliko važnost časniškarskih kongresov. Vsi večji narodi imajo že izvedeno časniškarsko organizacijo; tako moramo vsvariti tudi mi za vse Slovane sploh. — Nasprotniki sumničijo današnje zborovanje, podtikajo mu politično tendenco, kakoršne pa ni. Mi se hočemo zjediniti na podlagi jednakopravnosti, spoznavati se hočemo med seboj ter združevati kulturno. To ni nobenemu v kvar, marveč celo opora za državni ustroj, ker smo Slovani v večini v državi; našo udanost so plačevali z nehalno težnjo. Vidi preobrat na bolje, ker je prva brzojavka s pozdravom prišla od strani dneva avstrijskega ministra, to je Abrahamoviča. Župan je želel kongresu najboljših uspehov. (Velikansko odobravanje. Živio in slava klici).

V imenu „deželne zveze za povspenjanje prometa ptujcev“ je pozdravil kongres dr. Ivan Oražen, ki je v vznešenih pesniških besedah proslavil lepoto naše domovine. Tudi v Slovincih se je jela turistika lepo razvijati, na čemur se imamo v prvi vrsti zahvaliti bratom Čehom. Oni so nas prvi opozorili na važnost turistike. Da bi jih le posnemali tudi drugi slovanski narodi in prihajali v našo krasno domovino mesto v druge ptuje kraje. Potom turistike se bomo spoznavali in učili se medsebojno ljubiti. Potem bo naša vzajemnost na realni podlagi. Deželna zveza je priredila malo razstavo. Oglejte si jo, uvažujte jo in razširjajte glas o lepoti naše domovine. In ko boste prihajali med nas, vedite, da ste prišli med brate. (Vibarno pritrjevanje).

Češki novinar Sokol je zahvalil župana Hribarja in dra. Orožna za prisrčni pozdrav. Prišli smo v bratsko zemljo sicer

malega ali žilavega naroda, ki se je znal ohraniti vzlic pritisku sovražnega zistema. (Buren aplavz.)

S tem je bil kongres oficijelno otvorjen.

Proslava Trubarja.

Ob 11. uri se je zbral v dvorani Mestnega doma venec ljubljanske inteligencije in skero vsi zborujoči časnikarji. Ob podiju so se razvrstili „Slavci“.

Govoril je prof. dr. Fran Ilešič, ki je pozval pred oči začarane množice veliki duh Trubarjev. Ilešičev govor je bil mojstersko delo. Vento ga je dolgo oduševljeno ploskanje prisotnih. Potem so zapeli pevci D. Jenkovo „Molitev“, da je kipel srce vsakomur. O poludne so se sešli v Bleiweisovem parku, tik tivskega drevoreda, kjer so zasedle tribune ljubljanske dame, a poleg njih so se razvrstile stotine in stotine Ljubljančanov in vnanjih gostov. Sredi prostora se je dvigala govorniška tribuna, ob nji so se razvrstili ljubljanski in šišenski Sokoli z zastavami, pevski društvi „Slavec“ in „Ljubljanski Zvon“ tudi z zastavama.

Dež. posl. dr. Tavčar je imel slavnostni govor, s katerim je označil pomen slavnosti. Za njim je govoril državni poslanec in prof. češke tehnike v Pragi Vlad. Hraški v imenu čeških poslancev na Dunaju. Potem so se vrstili govorniki: Hlibovički za Maloruse, A. pl. Spahovič za Ruse, Dobozinski za Poljake, dr. Šurmin (pozdravljen neopisnim navdušenjem) za Hrvate; Ant. Frangia za Bolgare; Pavel Blaho za Slovake in prof. Mile Pavlovič za Srbe. Vsi govori so bili navdahnjeni najčisteje ljubavi vseslovanske in spremljani od frenetičnega odobravanja.

Na to je g. dr. Pavel Grošel, tajnik odbora za spomenik Trubarjev, zaprosil župana, da v imenu občine dovoli postaviti temeljni kamen spomeniku in da v svoj čas vsprejme v svoje varstvo spomenik sam. Župan Ivan Hribar se je v krasnem govoru zahvalil. Spomenik, ki ga izdeluje kipar Bernekar, bo gotov do prihodnje spomladi. Društvo slovanskih novinarjev in književnikov je položilo krasen venec s trakovi v narodnih barvah. V zaključek je „Ljubljanski Zvon“ zapel veličastveno himno „Hej Slovani“, vse občinstvo se je dvignilo in je razkritih glav prepevalo.

Po tej svečanosti so se novinarji razdelili. Rusi, Poljaki in Bolgari so odšli v „Meščansko pivnico“, Čehi k „Roži“, a Slovenci in Hrvatje v areno „Narodnega doma“. Na obedu poslednjih je bilo posebno živo. Napijali so dr. Triller, dr. Bjelovučič, prof. Ilešič, Rasto Pustoslemšek, posl. And. Gabršček in končno starina Luka Svetec, ki sta mu stari očesi blesteli od veselja, ko je videl okolo sebe zbranih toliko mladih narodnih sil.

Nadaljevanje kongresa

je bilo popoldne ob 3. uri. Pričelo je čitanje referatov: o jubileju slov. časniškarskih kongresov je referiral Josip Holeček.

Pred tem poročilom je časnikar Sokol ogorčeno protestiral v imenu novinarjev proti postopanju železniške uprave, ki je udeležnikom kongresa vskratila vsako olajšavo, dočim dovoljuje Nemcem ob takih prilikah najširše olajšave in ugodnosti, formuliral se je energičen protest proti takemu postopanju. Protest je odposlan ministru za železnice dr. Derschatti. O tem bo govora tudi v parlamentu. Protest se glasi:

„Šod slovanskih novinarjev izjavlja Vaši ekselenci svoje ogorčenje na tem, da uljudna prošnja za listke ni dobila ne le nikake ugodne rešitve, ampak ni bila proti vsem pravilom družabne dolžnosti sploh niti rešena!“

Ko je g. Holeček v svojem referatu (jubilej slovanskih časniškarskih kongresov) povdarjal poziv na Rusko, da dovoli Poljakom ustavo in šole, predlagal je Poljak Ostacevski-Balanski resolucijo v smislu, da bi pristopil žurnalistični kongres sklepom vseslovanske konference v Pragi.

Državni poslanec Markov, urednik gališko-ruskega glasila „Galičanin“, je želel, da se Poljake nagovarja, da pravičnejše postopajo nasproti gališkim Rusom.

Na to so ustali mnogi ruski in poljski novinarji, ki so z navdušenimi besedami dali izraza želji, da se rusko-poljski spor reši v imenu ravnopravnosti in bratoljubja na vsej črti.

Prvemu referatu urednika Holečka je takoj sledil referat Rusa Spahoviča o

„vseslovanskem tiskovnem organu“. Sledila je obširna debata, v katero so posegli: Frangija, bivši podpredsednik bolgarskega sobranja, Rus Ščavinski, Ante Radić, R. Pustoslemšek. Sklenilo se je, da se izvoli ožji odbor petih oseb, ki ima takoj razpravljati o predmetu in staviti kongresu svoje predloge. Odbor se je tako-le sestavil: Markov, Frangija, Kalaš, Pustoslemšek in Slovak Rat.

S tem je bil zaključen popoldanski del kongresa.

Sklenilo se je tudi poslati brzojavni pozdrav vsem mestom, kjer so bili doslej kongresi.

Zvečer je bil banket, katerega je dal ljubljanski občinski svet na čast slovanskim časnikarjem. Goste je pozdravil župan Hribar v vseh slovanskih jezikih. Na to so se vrstili razni govori; za Slovence je govoril dr. Triller. Ves čas je vladalo na banketu svečanostno razpoloženje ob prijetni, neprisljeni zabavi.

(Konec prih.).

Družba sv. Cirila in Metoda.

Kdor ne more iti v Ptuj, naj v ta namen kaj žrtvuje za družbo. Brzojave ne pošiljajte, ker družba nima ničesar od njih. Namestu njih kupite poštno nakaznico, kateri izročite manjši ali večji znesek, na odrezek pa pridi pozdrav skupščini. Seveda treba to storiti par dni poprej. Poslatev naj se naslovi na moško podružnico sv. C. in M. v Ptuj. Lani je družba na ta način prejela lepo svoto 477 K 51 vin.

Zveza narodnih društev.

„Bratno društvo“ in „Meščanska straža“ v Sv. Križu na Vipavskem vabita k veselici s plesom, ki se vrši 13. septembra na grajskem dvorišču. Vspored: 1. Godba. 2. H. Volarič: „Slovenski svet“, poje možki zbor. 3. Godba. 4. A. Hajdrih: „Sirota“, poje možki zbor. 5. Godba. 6. „Na straži“, poje možki zbor. 7. Godba. 8. Nagovor. 9. Godba. 10. J. Alešovec: „Eno uro doktor“, žaloigra v enem dejanju. 11. Ples. Med veselico in pri plesu svira oddelek vojaške godbe 47. pešpolka iz Gorice. Začetek točno ob 3. uri pop. Vstopnina k veselici 40 vin., sedeži 40 vin., plesni komadi po 20 vin. — K obilni udeležbi vabita odbora.

Ker je čisti dobiček namenjen za ustanovo ljudske knjižnice in zastavo Meščanske straže, se preplačila hvaležno sprejemajo.

Bratno društvo v Sv. Križu priredi veselico v nedeljo dne 13. t. m. To veselico poseti mnogo tamošnjih okoličanskih društev. Slavnostni govor bo imel dež. poslanec A. Gabršček.

Izobraževalno društvo „Novi žar“ za Peč-Rupo bo imelo svojo veselico dne 13. t. m. Vspored je velezanimiv, zanimanje za to mlado društvo, ki nastopi po poldrugem mesecu svojega obstanka že z veselico, veliko v okolici in v mestu. Vspored prinese „Primorec“ in prihodnja „Soča“.

Bratno društvo na Gradišču priredi prihodnjo nedeljo o priliki svoje 25 letnice na dvorišču g. Al. Kerševana ob 3. uri pop. veselico, koje čisti dobiček je namenjen za Simon Gregorčičevo javno knjižnico. Dejstva, da razvije to društvo, katero je ustanovil pokojni Simon Gregorčič, svojo zastavo, da praznuje ob tej priliki svojo 25 letnico in da ustanovi javno knjižnico, privabijo gotovo mnogo občinstva na prijazno Gradišče, kjer bo za goste in domačine kar najboljše preskrbljeno. Omeniti je še, da bo imel slavnostni govor predsednik „Zveze narodnih društev“ dr. Dinko Puc. — Vspored se objavi prihodnjič.

Razne vesti.

Impozantna sokolska slavnost v Ajdovščini. — Ob najkrajšem vremenu se je vršila v torek impozantna sokolska slavnost v Ajdovščini. Že dopoldanski vlak Vipavske železnice je pripeljal obilo gostov, popoldne pa je pridrdrdal dolg vlak, natlačen v Ajdovščino. Na kolodvoru se je pokazala pestra slika občinstva: glava pri glavi, kamorkoli si pogledal. Došlece je pozdravil v imenu ajdovskega trga župan in deželni poslanec Ignacij Kováč, v imenu Sokola v Ajdovščini pa notar Lokar. Oba govora sta bila sprejeta z odobravanjem. Odgovoril je starosta Solkanskega Sokola dr. Franko. Na to so se

razprstila društva, Sokoli in kolesarji, za njimi pa ogromna množica, ki je korakala ob zvokih prvaške godbe v prijazni ajdovski trg, ki je bil ves v zastavah, in sicer slovenskih. Občinstva je bilo 5000. Z vlaki so prišle velike množice. Koliko pa jih je prišlo z vozovi in peš. V sprevedu je bilo obilo kolesarjev, društvo „Miren“ je bilo častno zastopano, z veseljem pa smo opazili tudi vrlo Narodno delavsko organizacijo iz Ajdovščine. Sokolov v kroju je bilo 150. Društva so korakala po trgu, potem pa na telovadišče. Ljudstva se je kar trlo po Ajdovščini. Veliko zanimanje je bilo za telovadbo. Pri prostih vajah je nastopilo telovadcev 102: iz Ajdovščine, Gorice, Solkana, Trsta, Mirna in Prvačine. Telovadba na orodju je bila tudi lepa, nekatere vaje so se izvajale naravnost najkrajše. Poleg navedenih Sokolov je bil zastopan tudi Sokol iz Ljubljane po 2 članih, Sokol iz Postojne po 8 in Sokol iz Idrije. — Telovadba je vzbujala mnogo občudovanja in odobravanja. Slavnost pa je pokazala Ajdovščini toliko simpatij, da je bila vsa Ajdovščina vzradoščena. Sokol v Ajdovščini je postavljen na trdna tla in prepričanje imamo, da bo vspeval kar najlepše. Sokolska ideja prodira po Goriskem. Nič se ne čudimo, da je po njej vsilil Sokol v Ajdovščini, kajti ta naš zavedni trg je vedno med prvimi v pravem narodnem napredku. Ogromno občinstvo je pokazalo, kako je uneto za sokolstvo, pokazalo je to prav v sedanjih časih, ko nasprotniki toliko rujejo proti sokolstvu. To naj bo v bodrilo Sokolu v Ajdovščini, drugim slovenskim trgovcem pa naj služi v posnemo Ajdovščini!

Plesna zabava je bila na Lavričevem trgu, kjer je bil paviljon ajdovske podružnice družbe sv. Cirila in Metoda, v njem se je prodajalo razne reči v prid družbi. Kakor smo izvedeli, je bilo vse razprodano.

Kako ljubeznivo je bilo poskrbljeno za goste na Vipavski železnici, povem prihodnjič.

Za družbo sv. Cirila Metoda je poslala gospi Gizela Nardi K 18'22, koji znesek je nabrala pri veselici društva „Naprej“ v Dornbergu dne 22. avgusta t. l. za prodano pecivo in sadje, katero je darovala rodbina Bizjakova. — Srčna hvala!

G. Simon Hrast z Livka nabral v veselici družbi na dan cesarjevega rojstva, pri kozarcu dobre vode, katere je blagodejno vplivala na razburjene žive, za družbo sv. Cirila in Metoda K 5'20. Hvala!

Ministrski predsednik baron Beck je bil v ponedeljek v Gradežu v Ogleju. Prišel je tje s svojo gospo. Spremljala sta ga poslanca Faidutti in Bugatto. Zvečer je bil v Gorici, kjer je prenočeval v hotelu „Südbahn“. Drugo jutro se je odpeljal po Soški dolini čez Predel. — Sedaj je v Budimpešti.

Pevsko in glasbeno društvo v Gorici — (Pružalca Glasbene Matice v Ljubljani) naznanja, da prične redne pevske vaje: za možki zbor v torek dne 15. t. m. ob 8. uri zvečer — za ženski zbor v četrtek dne 17. t. m. ob 6. uri zvečer. Vabijo se vsi pevci in pevkine, da se vaj točno in polnoštevilno vdeležo.

Šolsko leto na gorški gimnaziji prične 18. septembra. Vsprejemanje učencev v prvi razred gimnazije se bo vršilo 15. t. m. od 9. do 12. dopoldne. — Vsprejemanje v pripravljavnico za srednje šole bo 16. septembra. Za sprejem je potrebno spričevalo o III. razredu ljudske šole in starost največ 13 let.

Odkritje nagrobnika in spominske plošče pesniku Gregorčiču. — Klerikalci so res napravili ta škandal, da so poslali laške cerkvene pevce iz Gorice na pesnikov grob. Ko so brali ostro obsodbo takega početja v „Primorcu“, so najeli hitro par klerikalnih študentov ter jih priklopili k Lahom, da je bilo videti, da pojejo na grobu tudi Slovenci! — Slovenska zastava je vibrala pri prvi oštariji, na cerkvi pa papeževa in deželna, tam ni bilo prostora za slovensko zastavo. Škandal vseh škandalov! Govoril je ob nagrobniku profesor dr. Ozvald iz Gorice, na Vrsnem pred rojstno hišo vadnični učitelj Fr. Sivec, potem za „Slov. Matico“ prof. Hesič, Klavžar je deklamoval, nazadnje pa se je oglašil še Berbuč, kateremu se je poznalo, da bi bil rajši govoril o užitniku. Ljudstva je bilo sicer obilo iz okolice, drugi pa so rajši ostali doma, ker niso hoteli prisostvovati škandalu, da pojejo tako čutečemu slovenskemu pesniku ob nagrobniku laški pevci in da na cerkvenem prostoru ni mesta za slovensko zastavo. Torej ta škandal so morali še prideti, ni bilo zadosti škandala z laškimi pevci. — Menda bodo vendar odslej puščali pesnika v miru!

Nov deželni poslanec. — Tukajšnja trgovska in obrtna zbornica je izvolila na mesto umrlega poslanca Holzerja za poslanca trgovca Jos. Venutija v Gorici. Od 15 oddanih glasov jih je dobil 14.

Zločinsko hujkanje v Mirnu. — V torek so obhajali „čuki“ svoj god v Mirnu. Nastopil je tudi slaboglasni Tersegav iz „Slovenčevega“ uredništva. Ta človek je nesramno hujskal „katoliško“ mladino, rekoč, da mladinska organizacija bodi bojna organizacija, zlasti proti „liberalnemu“ učiteljstvu. „Slovenska krščanska mladina naj zagreni življenje svojim nasprotnikom, da jim sproti podere, kar sezi-dajo.“ Tako je govoril. Potem pa so sprejeli resolucijo proti „liberalnemu“ učiteljstvu, dasi niti vedeli niso, kaj se je govorilo in sklepalo v Gorici na skupščini učiteljev; so vendar protestirali v Mirnu proti sklepom in resolucijam ter jih označili za nasprotno idealom krščanske in ljudske vzgoje. Falotstvo, da mu ga ni para. Tersegav je učil potem mladeniče, da naj vsak, kar je v njegovih močeh, se trudi, da onemogoči delovanje „proti-krščanskega“ učiteljstva, z vsemi sredstvi. Torej na poboj učiteljstva, ki noče biti favovski privesek, ti krščanska mladina — taki zločinski nauki se širijo med ljudstvo z odobravanjem „slov.“ katoliških škofov. Daleč so prišli. — Odpor bo tak, da pomandra zločince v prah.

Pes fermač velik, kosmat, belkaste barve, sliši na „Skis“, so je te dni zgubil v kanalsko okolico. — Kdor bi ga našel, naj blagovoli to naznaniti g. sod. svet. Primožiču v Tolminu, ki je pripravljen dati nagrado.

Javni ples priredijo v nedeljo 13. t. m. fantje v Šempasu v prostorih g. Humarja.

Kmetško-izobraževalno društvo v Lokovcu priredi v nedeljo 27. t. m. ples.

Sokol v Mirnu. — C. kr. namestništvo v Trstu je vzelo na znanje pravila novega društva „Telovadno društvo Sokol“ s sedežem v Mirnu pri Gorici.

Kazenska razprava proti morilcu vipavskega dokana. — Morilec Pangerc obsojen na smrt. — V ponedeljek se je pred ljubljanskim porotnim sodiščem vršila kazenska razprava proti Viktorju Pangercu, rojenemu v Vipavi dne 7. decembra 1882. in bivšemu delavcu v Trstu, zaradi roparskega umora, ki ga je izvršil nad dekanom in častnim kanonikom Matejem Erjavcem. Porotno razpravo je ob 9³⁰, otvoril dvorni svetnik Pajk. Pangerc je bil slab, bled in je plašno gledal okolu sebe. Pozna se mu, da je holan. Naval k razpravi je bil velikansk. — Pangerc je sede odgovarjal na vprašanja, ki mu jih je postavil predsednik sodnega dvora. Pangerc se je učil tri leta ključavničarstva, a veselja ni imel do tega rokodelstva, potem je bil nastavljen v Trstu kakor pomožni sprevednik pri državni železnici, a svojo službo je dobrovoljno popustil, ker si je domneval, da ga hodi žena tožariti, ker se je večkrat javil bolnim. Potem je bil dainar in je zaslužil 4 krone na dan. Pustil je ženo in dva otroka in šel je k svojemu bratu. Delal je, če je kaj dobil. Meseca aprila je bil en mesec pri očetu v Vipavi, potem je šel v Gradec, od tam v Trst. A čim dalje je bolj bolehal. Obdolženec je popolnoma potrt in vidi se mu na njegovi unanosti, da je bolan in da ne bo več dolgo živel. Med razpravo se je večkrat okrepčal s požirki vode. Zasihišanih je bilo več prič. Kakor zagovornika je odredila odvetniška zbornica sodnega svetnika v p. Vencajza — Obravnava proti Pangercu je nepričakovano že v soboto končala. Obtoženec je vsled enoglasnega pravoreka obsojen na smrt radi umora.

Tržaška in kranjska volilna reforma sta dobili sankcijo. Sankcija tržaške volilne reforme je prišla nepričakovano hitro.

Cerkev na javni dražbi. — V Also-Hasonu je prišla na dražbo tamošnja katoliška cerkev, ker so radi zemljišča, na katerem stoji, nastali prepri glede lastninske pravice. Cerkev je kupil župnik za 2 K.

Trgovsko-obrtna in gospodarske vesti.

Izboljšanje kraških pašnikov. — Deželni zbor je lansko leto potrdil pravilnik za podeljevanje podpor v izboljšanje kraških pašnikov; Zvišal je tudi tozadevni prispevek od K 2000 na letnih K 3000. Za 1. 1907. je dovolil izredno podporo K 2000 namesto koncem leta 1906. zapadlega prispevka v enakem znesku s pogojem, da zviša tudi vlada stalni državni pri-

spevek na K 3000 in da dovoli za akcijo leta 1907. izredni prispevek K 2000. Vlada pa do sedaj ni odgovorila na odborov dopis vzlic večkratnemu pospeševanju in akcija se ne more izvesti. Med tem je stalni prispevek iz dež. zaloga za 1. 1907. zapadel in izredni prispevek za lansko leto v znesku K 2000 ima zapasti koncem tekočega leta. Da se že dovoljeni denar ne poizgubi vsled zavlačevanja tostvarne rešitve od strani vlade, stavilo se bo prih. zasedanju deželnega zbora predloge, pozivljaje vlado, da nemudoma reši to stvar in da se zagotovi vsa dovoljena sredstva.

Znižanje voznine na progi Općina držav. želez. Dutovlje-Skopo. — Veljavno s 1. oktobrom t. l. se zviša voznina na progi Općina c. kr. drž. žel. Dutovlje-Skopo A) za osebne vlake: II. razred na K 0'80, III. razred na K 0'40; B) za dvorne in državne vslužbenice pri osebnih vlakih za I. razred na K 0'80, za II. razred na K 0'40, za III. razred na K 0'30.

Izkaz posredovalnice slovenskega trgovskega društva „MERKUR“ v Ljubljani. — V službo se sprejme: 4 poslovodje, 4 knjigovodje in korespondent, 3 kontoristi, 4 pomočniki mešane stroke, 1 pomočnik specerijske stroke, 4 pomočniki manufakturne stroke, 2 pomočnika železninarske stroke, 1 pomočnik modne in galant. stroke, 2 kontoristinje, 1 blagajničarka, 5 prodajalk, 7 učenčev.

Službe iščejo: 3 kontoristi, 2 knjigovodja, 19 pomočnikov mešane stroke, 8 pomočnikov specerijske stroke, 5 pomočnikov manufakturne stroke, 3 pomočniki železninarske stroke, 3 pomočniki modne in galant. stroke, 15 kontoristinj, 8 blagajničark, 5 prodajalk.

Posredovalnica posluje za delodajalce popolnoma brezplačno, za delojemalce proti mali odškodnini.

Zakaj sem izstopil iz reda Jezuitov?

(V „Corriere della Sera“ italijansko objavil bivši pater Jurij Bartoli.)

(Dalje.)

V tem je moja velika krivica: „Moral bi bil počakati na odgovor svojih predpostavljanih.“ Zakaj?

Tako, odgovarjajo jezuitje, zapovedujejo cerkvene zapovedi. Hvala lepa! Jaz nisem bil v položaju kakor tisti, ki prosi, naj se ga pusti pri miru. Bil sem pošten človek, jezen, da ravnajo z menoj na malo krščanski način. Kadar poštenjak vidi, da si ne more s svojim poklicom več pošteno zaslužiti kruha, pa še v krogu ljudi svojega razreda — kaj naj napravi? Ako ima nekoliko zmisla za osebno dostojanstvo, bo vzel klobuk in pojde rajši iskat drug pošten poklic, kakor da bi zastoj živel po gosposko. Tako sem storil tudi jaz in čutim notranji glas, ki mi pravi, da sem storil prav. Z vsem tem ne obtožujem nikogar izmed svojih nekdanjih bratov in tudi tistega ne, ki je bil orodje božjih načrtov, kolikor se tiče mene. Oni delajo na slepo vero in so večidel poštene in pobožne osebe. Krivica, če je kje krivica, ni pri ljudeh; v zistemih je in v metodah, ki silijo vsakogar umetno govoriti z enim jezikom, dočim uživa stvarnik v različnosti in ljubi raznovrstnost jezikov. Krščanstvo ne more biti volapik ali esperanto.

Hoteti tako vtisniti ljudi, da bi izpovedovali enake ideje vsled moralnega pritiska, velike discipline, kazni, začasnih in telesnih mučil, bi bilo, če ne velika norost, na vsak način strašen prestop. Kajti ideje se ne izpremeje naenkrat in spomin, ki se je vtrdil vsled vaje mnogih let, se ne uniči v enem dnevu. Bilo bi dobro, spomniti se, da se ideje ne dajo izpreminjati po sili, ampak polagoma s prepričevanjem, z razlogi in razmišljanjem. Proti idejam je treba postavljati druge ideje, ne pa bičev, verig, lomač in grmad. To so metode korana, ne pa krščanstva, čeprav je (glej fatalnost!) tudi koran prav te dni dal konstitucijo in razglasil svobodo mišljenja. Ampak cerkev tlači srednjeveško breme in še ni našla velikana, ki bi jo rešil tega bremena in ga s prezirom pogreznil v globoki prepad preteklosti.

Z versko družbo se godi to, kar s politično: Lex a ligando. Vsak novi zakon veže, omejuje in zmanjšuje ljudsko svobodo. Kadar je malo število zakonov pametnih in smotru primernih, so za društvo zelo koristni ter povod njegovemu življenju in napredku. Kadar se nerazumno pomnožujejo ter vklepajo in ovirajo vsako tudi najbolj opravičeno ljudsko gibanje, tedaj so povod sramotne tiranije in suženjstva. V takem slučaju je nemogoč vsak napredek civilnega in socialnega življe-

nja. Bolje je, povrniti se v barbarska časa in k poldivjemu življenju nekaterih narodov. Vse to se da aplicirati na vero. Dvajset stoletij je preteklo; odkar je katoliška cerkev, a vsako stoletje jo je obremenilo z gostim pajčolanom različnih verovanj, tradicij, šeg in obredov in vse to branijo zdaj, kakor da bi bilo od boga in to hočejo obvarovati nedotaknjeno za vse veke. Ali dvigne kak duhovnik svoj glas proti kateremu teh obredov? Krivoverec je! On nadleguje Kristusove otroke. On izpodkopa temelje cerkve! Vzame naj se mu monopol pridiganja. Naj se suspendira „a divinis“! Ananema!

(Konec prih.)

Književnost.

Knjige „Matice Slovenske“ se tiskajo in izidejo letos brezdvomno okoli 1. decembra. Funkov prevod „Fausta“ je že natisnjen in Trubarjev „Zbornik bo kmalu končan; v njem izide med drugim obsežna izvirna študija dr. Čerina: „Pesmi slov. protest. pesmaric, njih viri in uporaba“ (s sekircami vseh pesmi in s faksimili treh), nadalje študija prof. Kovačiča o kulturnem stanju Iztočne Štajerske v 16. veku; Steklasova razprava o protestantizmu v Istri, o Metliki in Hrvaški, Pintarjeva razprava o etimologiji „Raščice“, mnogo beležk itd.; uvod napiše dr. Hesič. Knjiga prinese sliko Trubarjevo, Vergerjevo, Flacijsko, Kristofa Würtemb., škofa Bonoma, Ungnadovo, Znojilškovo, sliko Trubarjevega epitafa. — Želeti je, da gg. poverjeniki in člani čim preje pošljejo članarino, kakor zahtevajo pravila.

Izjava.*)

Podpisani javno preključem vse, kar sem govoril dne 16. avgusta t. l. v gostilni g. Alojzija Kosovega proti njemu samemu in proti predsedniku „Narodnega izobraževalnega društva „Bodočnost“ Alojziju Durniku in proti tretji neimenovani osebi. Preključem dotično govorjenje, ker sem gorilimenovane osebe po nedolžnem čutil.

Velike Žablje, dne 17. avgusta 1908.

Alojzij Paljk.

*) Za vsebino pod tem naslovom je odgovorno uredništvo le toliko, kolikor zahteva skotivni zakon.

Madame Sidonie Pervanje-Kotalik reprend ses leçons de Conversation, littérature, Grammaire Préparation pour les examens. Corso Verdi 40, II.

Uradnik
išče stanovanje s hrano
za se in sestro (učenko)
Ponudbe na upravnishstvo.

Pozor!
Slav. občinstvu in vinorejcem se uljudno haznanja, da se dobe prave

klosterneburške
moštne vage
edino le pri
J. Primožiču, optiku
v Gorici, na Kornu št. 13.
Pošilja se tudi po pošti.

Proda se
dobro ohranjen
glasovir.

Naslov pové upravnistvo.

Otvoritev nove mesnice

— v Gorici —

ulica Sv. Ivana šte. 3.

Slavnemu občinstvu in posebno goriškim gg. gostilničarjem ter p. n. zavodom naznanjam da sem otvoril s 1. septembrom t. l. lastno mesnico v Gorici v sredini mesta

ulica Sv. Ivana šte. 3.

Zagotavljam točno in dobro postrežbo ter se priporočam za obilen obisk udani

Adolf Urbančič,
mesar.

Slovenci!

Ako imate pokvarjene ure, prinesite iste k urarju

Petru Krizetiču

v Raštelu št. 30.

Vsaka ura se popravi v 24 urah po jako zmerni ceni.

Mizarska zadruga v Solkanu

sprejme

izurjenega knjigovodjo.

Vstop takoj.

Glavno zastopstvo

in zalogo kmetijskih strojev prve slovanske tovarne

bratov R. & R. Ježek-Blansko ima

Jos. Dekleva, Gorica

Magistratna ulica št. 1.

Zahvala.

Za mnogobrojne dokaze sočutja povodom britke smrti našega ljubljene-
nega sina, oziroma brata in svaka

Albina

izrekati vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, najiskrenejšo zahvalo.

Posebno zahvalo pa izrekati gg. zdravnikom dr. Serjunu okr. zdrav-
niku iz Tolmina in dr. Ernestu Dereani iz Gorice, ki sta obveščena nemudoma
pritekla k bolniku, ter občudovanja vredno spretnostjo izvajala vso mogočo
zdravniško vedo, da bi nam ljubljene ohranila pri življenju; preč. g. župniku
pri Sv. Luciji za izvanredno zanimanje za bolnikovo stanje in požrtvovalnost,
slavnim društvom „Pevsko in glasbeno društvo iz Gorice“ za ginjačo petje v
cerkvi in ob grobu; imenovanemu, kakor tudi kolesarskemu društvu „Gorica“,
lovskemu in strelskemu društvu v Gorici in vsem drugim, od blizu in daleč v
mnogobrojnem številu, z venci prihitelimi, skazat blagopokojniku zadnjo čast,
nam v tolažilo.

GORICA, 8. septembra 1908.

Rodbini Jeretič - Burgstaller.

Odlikovana pekarija in sladničarna

Karol Draščik

v Gorici na Kornu v (lastni hiši)

zvršuje naročila vsakovrstnega tudi najfi-
nejega peciva, torte, kolače za birmance
in poroke, odlikovane velikonočne
pince itd.

Prodaja različna fina vina in likerje
na drobno ali v originalnih butelkah
Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogo-
brojna naročila ter obljublja solidno postrežbo
po jako zmernih cenah.

Naznanilo.

Slav. občinstvu uljudno na-
znanjam, da sem prevzel

== tovarno apna ==

s trajajočim ognjem

v Mirni.

Obenem uljudno naznanjam,
da sem otvoril zalogo razno-
vrstnih vin.

Priporočam se slav. občin-
stvu za mnogobrojna naročila
in zagotavljam točno in pošteno
postrežbo,

Pavel Faganeli.

Anton Potatzky v Gorici.

Na sredi Raštelja 7.

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO.

Najceneje kupovališče obratniškega in drobnega
blaga ter tkanin, preje in alij.

POTREBŠČINE
za pisarnice, kadilce in popotnike.

Najboljše šivanke za šivalne stroje.

POTREBŠČINE
za krojače in čevljarje.

Svetinjlce. — Rožni venci. — Mašne
knjižice.

Mašna obuvala za vse letne čase.

Posebnost:
Semena za zelenjave, trave in detelje.

Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje,
krošnjarje, prodajalce po sejnih in trgih
ter na deželi. 35-8

Prva goriška tovarna
umetnih ognjev

s strojnim obratom izdeluje: rakete,
bengalične ognje, rimske sveče,
kolesa itd. itd.

Posebnost: papirnati topiči

Nadalje priporoča: jubilejne transpa-
rente v velikosti cm 120 x 200 s
podobo cesarjevo in v velikosti cm
100 x 150 z monogramom.

Ferd. Makuc

pooblaščen in priznan pyrotehnik
Gorica, tekalšča Frana Jos. 34.

Iz prijaznosti se sprejemajo naro-
čila tudi v kavarni „Dogana“ tik
sodnijske palače.

Andrej Fajt

pekovski mojster

v Gorici Corso Franc. Jos. št. 2.

Fillijalka v Dornbergu.

Sprejema naročila vsakovrstnega
peciva, tudi najfinejšega, za nove
maše in godove, kolače za bir-
mance, poroke itd. Vsa naročila
izvršuje točno in natančno po želji
naročnikov.

Ima tudi na prodaj različne moke,
fino pecivo, fina vina in likerje
po zmernih cenah.

Za velike noč priporoča goriške
pince, potlice itd.

Vinogradniki pozor!

Kdor želi imeti stiskalnice
(preše) ali posamezne vijake,
naj se obrne na

Al. Pipana

v Preserjih p. Komen.

Anton Kuštrin

trgovec z jedilnim blagom

v Gorici, Gosposka ulica št. 23.

priporoča slav. občinstvu v mestu in
na deželi svojo trgovino jedilnega in
kolonialnega blaga na debelo in drobno.
Vse blago je prve vrste, cene nizke,
postrežba točna in solidna. Blago se
pošilja po pošti in železnici, v mestu
pa na dom ako želé gg. odjemalci.

300 vinskih sodov

od 300 do 900 lit. in

„ 1000 „ 3800 „ v

jako dobrem stanju, močnih, iz
hrastovega lesa, odda po jako
primerni ceni tvrdka

M. Rosner & C.

veležganjarna sadja v Ljubljani
poleg Koslerjeve pivovarne.

Izurjenega stenografa
sprejme

odvetnik dr. Ivan Sket
v Gorici.

Nastop takoj.

Plača po dogovoru.

Trgovsko-obrtna zadruga v Gorici
registrovana zadruga s neomejenim jamstvom.

Načelstvo in nadzorstvo „Trgovsko-obrtna zadruga v Gorici“ je z ozirom na
premenjena in dne 29. decembra 1905. v zadrugi register vpisana pravila, pri skupni
seji dne 30. decembra 1905. sklenilo za leto 1906. ta-le način poslovanja:

Daje svojim članom posojila na odplačevanje v petih letih, proti odplačilu po
2 kroni na mesec za vsakih 100 kron; na menice pa proti 6% obrestovanju.

Doba za odplačilo pri posojilih na obroke se po želji izposojevalca določi tudi
na 10 ali več let.

Vsak izposojevalec plača pri zajemu posojila enkrat za vselej, mesto uradnine
1/2% prispevka v posebno rezervo za morebitne izgube.

Sprejema navadne hranilne vloge v vsakem znesku, jih obrestuje po 4 1/2%,
večje, stalno naložene pa po dogovoru.

Delež so dvojni: opravični po 2 kroni, glavni po 20 kron.

Zadruga objavlja vsa svoja naznanila v časopisih „Soča“ in „Primorec“.

Nova pravila so se razposlala vsem članom; če jih pa po pomoti ni kdo dobil,
naj se oglasi v zadrugi uradu v „Trgovskem domu“.

Načelstvo in nadzorstvo.